

Ministerstwo Rozwoju i Technologii

Departament Obrotu Towarami Wrażliwymi i Bezpieczeństwa Technicznego
Zastępca Dyrektora
Eliza Jaśkowska

Znak pisma: DOT-II.4510.6.7.2024
Warszawa, 20 grudnia 2024 r.

Pani
Iga Woźniak
Akcja Demokracja
ul. Kanonia 24/26 lok. 2
00-278 Warszawa
Iga.wozniak@akcjademokracja.pl

Dotyczy: pisma Akcji Demokracja z dnia 21 listopada 2024 r. zawierającego apel o wprowadzenie zakazu sprzedaży fajerwerków i petard (wyrobów pirotechnicznych – dalej: „WP”), których używanie zagraża zdrowiu i życiu ludzi oraz zwierząt, jak również jest źródłem zanieczyszczenia powietrza oraz środowiska

Szanowna Pani,

w związku z przedmiotowym wystąpieniem skierowanym do Pana Premiera Donalda Tuska i Rady Ministrów, i następnie przekierowanym do Ministra Rozwoju i Technologii (dalej: „MRiT”), jako organu właściwego w zakresie problematyki WP, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień:

Na wstępie pragnę podkreślić, że MRiT z uwagą odnosi się do postulatów i propozycji zgłaszanych na forum publicznym, mających na celu poprawę bezpieczeństwa związanego z użytkowaniem WP, a także przeciwdziałania nieodpowiedzialnemu postępowaniu z takimi wyrobami, czego skutkiem może być zakłócanie porządku publicznego, naruszanie zasad współżycia społecznego oraz dyskomfort okolicznych mieszkańców, a także zwierząt (domowych i dziko żyjących) oraz ptaków. Podstawę do angażowania się MRiT w problematykę pirotechniki stanowi należąca do kompetencji Ministra ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (dalej: „ustawa o MWC”)¹, która zawiera m.in. klasyfikację wyrobów pirotechnicznych wprowadzanych do obrotu oraz wynikające z niej ograniczenia, jak również reguluje obowiązki podmiotów gospodarczych (producentów, importerów i dystrybutorów) związane z wprowadzaniem do obrotu lub udostępnianiem na rynku WP.

MRiT postrzega kwestię ewentualnych ograniczeń w nabywaniu oraz używaniu WP w celach prywatnych, do czego dochodzi zwłaszcza w okresie Sylwestra i Nowego Roku, jako problem złożony, wielowymiarowy.

Rozpatrując te kwestie należy wziąć pod uwagę regulacje zawarte w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (dalej: PEiR) nr 2013/29/UE z dnia 12 czerwca 2013 r.², która w art. 4 ust. 1 stanowi, iż państwa członkowskie nie mogą zabraniać, ograniczać oraz utrudniać udostępniania na rynku WP, które spełniają wymagania dyrektywy, tj. są bezpieczne dla życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska, co potwierdza opinia jednostki notyfikowanej. Jednocześnie przepisy art. 4 ust. 2 dyrektywy pozwalają państwom członkowskim na przyjęcie środków, uzasadnionych względami porządku publicznego, bezpieczeństwa, zdrowia i ochrony środowiska, służących zakazowi lub ograniczeniu posiadania, używania lub sprzedaży WP klasy F2 i F3 (zdefiniowanych w art. 62c ust. 1

pkt 1 lit. b oraz c ustawy o MWC). Wynika z tego, że wprowadzenie zakazu używania WP klasy F2 i F3 jest w świetle prawa europejskiego dopuszczalne, ale pod warunkiem uzasadnienia decyzji w tym względzie, co najmniej jednym wymogiem koniecznym, np. zagrożeniem porządku publicznego lub zdrowia i życia ludzkiego. Dodatkowo, zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości UE (przykładowo sprawa C-14/02 ATRAL S.A. przeciwko państwu belgijskiemu) uzasadniając wprowadzenie takich ograniczeń, należy przedstawić argumentację wskazującą na adekwatność i niezbędną zastosowanych regulacji.

W Polsce rzeczywiście zdarzają się przypadki świadczące o niskiej kulturze używania WP. Wyraża się to zwłaszcza w lekceważeniu negatywnych skutków hałasu spowodowanego używaniem takich wyrobów w miejscach gęsto zaludnionych (osiedla mieszkaniowe), a także w pobliżu skupisk zwierząt i ptaków (parki, błonia itp.). W konsekwencji dochodzi do zakłócania porządku publicznego, utrudniania współżycia społecznego oraz naruszania dobrostanu ludzi oraz zwierząt i ptaków.

W powyższym kontekście ważne jest, że dostępne instrumenty prawne pozwalają jednakże na przeciwdziałanie nagannym zjawiskom związanym z nieodpowiedzialnym i niewłaściwym używaniem. W tym kontekście wskazać trzeba zwłaszcza na możliwość wprowadzenia czasowych ograniczeń w zakresie używania WP przez właściwych miejscowo wojewodów na podstawie art. 60 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie³⁾. Uprawnienia w zakresie wprowadzania czasowych ograniczeń w używaniu WP przysługują również radzie powiatu na podstawie art. 40-42 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym⁴⁾ oraz radzie gminy – na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁵⁾. Jeżeli decyzją wojewody, rady powiatu lub rady gminy zostały wprowadzone przepisy porządkowe ustanawiające zakaz używania WP we wskazanym czasie, to osoby nie przestrzegające tego zakazu, a więc nie stosujące się do przepisów prawa miejscowego w określonym zakresie, popełniają wykroczenie, o którym jest mowa w art. 54 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń⁶⁾. Jeżeli natomiast na danym terenie nie uchwalono przepisów porządkowych o czasowym zakazie używania WP, to osoby używające takie wyroby w sposób niewłaściwy naruszają szereg przepisów Kodeksu wykroczeń, w tym:

- art. 51 (zakłócanie hałasem spokoju, porządku publicznego oraz spoczynku nocnego),
- art. 52 § 1 (udział w zgromadzeniu w sytuacji posiadania przy sobie m.in. WP),
- art. 83 (nieostrożne obchodzenie się z materiałami wybuchowymi), WP, art. 107 (złośliwe niepokojenie innej osoby, a także
- art. 145 (zaśmiecanie miejsca dostępnego dla publiczności).

Wskazane czyny zabronione jako wykroczenia podlegają odpowiednio karze aresztu, ograniczenia wolności, grzywny lub nagany.

Mając na uwadze fakt, że używanie w sposób nieodpowiedzialny WP może wiązać się z narażeniem zwierząt na cierpienie, wymaga podkreślenia, że zgodnie z art. 6 ust. 1a oraz 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt⁷⁾ zabronione jest znęcanie się nad zwierzętami, przez co rozumie się zadawanie albo świadome dopuszczanie się do zadawania zwierzętom bólu lub cierpień, w tym złośliwe ich straszenie lub drażnienie (pkt 9). Z kolei zgodnie z § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt⁸⁾ obowiązuje bezwzględny zakaz umyślnego płoszenia i niepokojenia zwierząt oraz ptaków.

Z powyższego wynika, że w aktualnym stanie prawnym funkcjonują przepisy pozwalające na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej osoby, która używając WP narusza porządek publiczny i zasady współżycia społecznego oraz powoduje dyskomfort dla ludzi oraz zwierząt i ptaków. W związku z tym pożądane jest zgłaszanie straży miejskiej czy policji wszelkich przypadków niewłaściwego używania WP, co umożliwi przeciwdziałanie sprzecznym z prawem zachowaniom w oparciu o przepisy Kodeksu wykroczeń oraz regulacji mających na celu ochronę gatunkową zwierząt i ptaków. Inaczej mówiąc, skuteczność przywołanych regulacji prawnych zależy od aktywności obywatelskiej w zakresie przeciwdziałania używaniu WP w sposób niewłaściwy, wywołujący wskazane wyżej negatywne skutki dla ludzi, zwierząt i ptaków.

Stworzeniu warunków prawnych do bardziej skutecznego przeciwdziałania takim sytuacjom służyć będzie wdrożenie zmian w przepisach ustaw o ochronie zwierząt oraz ustawy o MWC procedowanych obecnie w ramach dwóch wspomnianych poniżej projektów poselskich.

Celem pierwszego z tych projektów (dostępnego na stronie Sejmu RP w zakładce „Prace Sejmu”, nr druku 350) jest wzmocnienie podstawy prawnej do wprowadzania przez rady gmin przepisów prawa miejscowego ustanawiających czasowe ograniczenia i zakazy wykorzystywania wyrobów pirotechnicznych widowiskowych, a także prowadzenia handlu okrężnego tymi wyrobami. Powinno to skłaniać rady gmin do częstszego sięgania po ten instrument prawny. W dniu 5 grudnia 2024 r. projekt został skierowany do I czytania w Komisji Nadzwyczajnej ds. Ochrony Zwierząt.

Drugi projekt (dostępny na stronie Sejmu RP w zakładce „Prace Sejmu”, nr druku 729) przewiduje zakaz używania przez osoby indywidualne wyrobów pirotechnicznych widowiskowych klasy F3, zdefiniowanych w art. 62c ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy o MWC, które podczas działania charakteryzują się średnim stopniem zagrożenia życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska. Ponadto projekt zawęży zwolnienie z obowiązku uzyskania pozwolenia wojewody lub dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego na nabywanie, przechowywanie i używanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (a więc również WP), przewidziane w art. 9 ust. 2 ustawy o MWC, tylko do wyrobów pirotechnicznych widowiskowych klasy F1 oraz T1 i P1. Wyroby tych klas podczas działania charakteryzują się bardzo niskim stopniem zagrożenia życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska, a także nieistotnym poziomem hałasu. W konsekwencji proponowanych zmian nabywanie i używanie wyrobów pirotechnicznych widowiskowych klasy F2 będzie objęte obowiązkiem uzyskania wspomnianego wyżej pozwolenia. Przewidziane w projekcie obostrzenia przepisów nie będą dotyczyły przedsiębiorców i jednostek naukowych, działających na podstawie przepisów ustawy o MWC oraz podmiotów uprawnionych do używania wyrobów pirotechnicznych widowiskowych na mocy odrębnych przepisów. W dniu 25 października 2024 r. projekt został skierowany do I czytania w Komisji Nadzwyczajnej ds. Ochrony Zwierząt.

Wprowadzenie ograniczeń dotyczących używania WP niektórych klas musi być poprzedzone analizą wpływu takich decyzji na krajowy rynek wyrobów pirotechnicznych, który jest dosyć rozbudowany i obejmuje znaczną liczbę podmiotów gospodarczych różnej wielkości. Istnieje ryzyko, że ewentualne zmiany w zakresie sprzedaży oraz używania wyrobów pirotechnicznych widowiskowych klas F2 i F3 rozregulują uporządkowaną strukturę małych i średnich przedsiębiorstw tego segmentu rynku i doprowadzą do gwałtownego spadku obrotów, a tym samym zysków. W konsekwencji wieloletnie, milionowe inwestycje w infrastrukturę, magazyny, ochronę osobową lub fizyczną, szkolenia pracowników itp. okażą się bezcelowe, a poprzez wyłączenie z rynku komercyjnego WP klasy F2 i F3 niektóre firmy z branży pirotechnicznej staną najpewniej u progu bankructwa. Oczywiście interesy ekonomiczne przedsiębiorców zajmujących się wytwarzaniem, importem oraz dystrybucją wyrobów pirotechnicznych na rynku krajowym nie mogą stanowić wyłącznego czynnika decydującego o kształcie regulacji prawnych dotyczących WP.

Jednocześnie nie może ulegać wątpliwości, iż należy poszukiwać rozwiązań, które godzić będą oczekiwania przedsiębiorców działających w branży pirotechniki z wymaganiami związanymi z używaniem WP, mającymi na celu eliminowanie zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi, mienia oraz środowiska, zapewnienie przestrzegania zasad współżycia społecznego, a także zminimalizowanie uciążliwości dla zwierząt i ptaków. Jednym z możliwych rozwiązań jest większe niż dotychczas zaangażowanie się przedsiębiorców związanych z rynkiem WP w dostawy wyrobów i osprzętu wykorzystywanego podczas pokazów laserowych, które w minionych kilku latach znacznie zyskały na popularności kosztem tradycyjnych pokazów ogni sztucznych.

Trzeba również pamiętać że WP są nabywane i używane nie tylko przez osoby indywidualne w celach rozrywkowych, ale także przez przedsiębiorców przeprowadzających profesjonalne pokazy ogni sztucznych, jak również wykonujących inną działalność gospodarczą związaną z pirotechniką, w tym polegającą na odstraszeniu ptaków na lotniskach. WP mają także zastosowanie jako instrument bezpieczeństwa (flary sygnalizacyjne i oświetleniowe) w transporcie śródlądowym, morskim i kolejowym, jak również są powszechnie stosowane w pojazdach samochodowych (poduszki powietrzne, napinacze pasów bezpieczeństwa).

Reasumując, należy stwierdzić, że w aktualnym stanie prawnym funkcjonują przepisy pozwalające na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej osoby, która używając WP narusza porządek publiczny i zasady współżycia społecznego oraz powoduje dyskomfort dla ludzi oraz zwierząt i ptaków. W związku z tym pożądanym jest zgłaszanie Policji lub straży miejskiej/gminnej wszelkich przypadków

nieodpowiedzialnego używania WP, co umożliwi przeciwdziałanie sprzecznym z prawem zachowaniom w oparciu o przepisy *Kodeksu wykroczeń* oraz regulacji mających na celu ochronę gatunkową zwierząt i ptaków. Przepisy te ulegną wzmocnieniu po wejściu w życie procedowanych obecnie wspomnianych poselskich projektów ustaw. Nie zmieni to faktu, iż, skuteczność przywołanych regulacji prawnych zależy od aktywności obywatelskiej w zakresie eliminowania przypadków używania WP w sposób nieodpowiedzialny. Dlatego potrzebna jest szeroko zakrojona akcja edukacyjna, mająca na celu podniesienie świadomości użytkowników WP w zakresie konieczności unikania zakłócania porządku publicznego, naruszania zasad współżycia społecznego oraz niepokojenia zwierząt i ptaków.

Z wyrazami szacunku

Eliza Jaśkowska

zastępca dyrektora
departamentu

/ kwalifikowany podpis
elektroniczny /

Podstawa prawna

- 1) Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2378)
- 2) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/29/UE z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępnienia na rynku wyrobów pirotechnicznych (Dz. Urz. UE L 178 z dn. 28.06.2013, str. 27)
- 3) Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190)
- 4) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107)
- 5) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, z późn. zm.)
- 6) Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2023 r. poz. 2119)
- 7) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1580, z późn. zm.)
- 8) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2180)

Do wiadomości:

1. Departament Wniosków, Petycji i Skarg KPRM (dot. pisma z dnia 3 grudnia 2024 r., znak: DWS.WSiW.161.1241)
2. Departament Porządku Publicznego MSWiA (dot. pisma z dnia 13 grudnia 2024 r., znak: DPP.WASiPP.052.78.TK)